

Blues o malování

Jako by na dně města
na banjo někdo potichu hrál
madrigal k usínání
madony
v černém svetru A lucerny
se podobají kopretinám
z prvních lásek Nad manéží televizních snů
balancuje šašek na visuté hrazdě
dubnového deště a chystá se skočit

A barvy schnou rychle jako slzy když vlak už odjel
A štětec se chvěje jak trubka křižovaná
potrhlym smutkem blues
Teď v tuto chvíli když letí vzduchem (Ten blázen!
Ten šašek!)

nikdo ještě nemůže s jistotou říci
zda je to skok
nebo pád

Ale barvy už ztuhly Trubka dokřičela
Poslední cigareta
Skomírá jako ráno
Po milování

Jako by docela na dně města
na banjo někdo potichu hrál
prší
na lucerny podobné kopretinám A nebe
ještě chvíli potom voní
černým tabákem¹

¹ HRABĚ, Václav. *Blues*. 2. vyd. Praha: Labyrint, 1999, s. 49-50

Báseň Blues o malování z pera Václava Hraběte budeme interpretovat z hlediska času, prostoru a subjektu. Skrze tyto tří aspekty se podíváme na to, jakým způsobem je vystavěna.

V první řadě se zaměříme na sledování času. Ticho a dno navozují atmosféru večera či noci. Stejn jako ern svetr, ve kterm je obleena madona. ern barva je sama téměř jakmsi synonymem noci; do této scenerie zapadá i fakt, že madona právě usíná. Máme tedy klid, tmu, as večera, ke kterému se do kontrastu stav světlo luceren, které se *podob kopretinám*. Ty dále poukazuj na motiv a as prvních lsek. Vše je ale stále obaleno neurčitostí, kterou vytváří podmínovací způsob přímo v úvodu bsn, onen as neurčenosti a nejistoty se projevuje v celé bsn. Druhá polovina první strofy nsledn přechází do času snu; objevuje se zde též název měsíce – duben – který scénu zařazuje do části roku. Dubnov dšť, první lásky, kopretiny – všechny tyto motivy můžeme v daném kontextu zařadit do období jara. Nalézáme i očekávání v šaškovch činech, ten se chystá skočit, a protože tím sloka končí, nejistota a očekávání ještě sl. V druhé polovině sloky dochází ke zrychlen času, zatímco v úvodu jsme vystavni popisu klidn, mozn lehce melancholick, noci a máme as si tento obraz řdn vychutnat a ponořt se do něj, v druhé části se najednou objevuje šašek, který neusn, ba naopak – chystá se skákat.

A rychlostí pokračuje i zaatek následující strofy. Potom vsak dochází k prolínání minulosti s přtomonst. V minulm čase je zde vlak, který jíž odjel, tudíž by se dalo říct, že tu *byl* vlak. Jeho odjezd vsak ovlivnil přtomonst – můžeme mluvit o čase louen a smutku. Obraz se znovu na moment zpomaluje, nacházíme zde chvění, smutek, blues – klidn, nžn a barvit popis scény. Skrze slova *ted'* a *v tuto chvíli* jsme ukotveni v konkrétním okamžiku přtomonst, ke kterému se obrací veker pozornost. Tento dojem přtomonst je posílen tm, co se v něm odehrává – šašek let vzduchem – očekávání skoku z první sloky je naplněno. Nsledn se do hry přpojuje opět nejistota, těžko totiž určit, zdali se jednalo o skok či pd. Vidíme, že i ve druhé strofě je viditeln zrychlen času, z pomal scény se najednou objevujeme v jednom vjemy naplnnm momentu.

S další slokou onen moment opouštíme a posouváme se v čase dopředu. To poznáme jíž z jejího prvního verše, který popisuje události, které byly v minul sloce přtomonn, jako akty minulosti – jsou ukončeny, jíž se neodehrvj – *barvy už ztuhly a trubka dokřcela*. Odhalujeme zde atmosféru konce, ta je obsažen v celé třetí strofě a postupn nabírá na intenzitě. V druhm a třetím verši se gramaticky nacházíme opět v přtomonst, ale i právě probíhající *skomrn* cigarety je poslední, příčemž opět implikuje konec. Motiv a as rána je

sám o sobě brán jako zatkem dne, ale v uvedenm kontextu jde naopak o ukonen dění, kter pravdepodobne probíhalo minul noci. Vyvozujeme, že třetí strofa je nejsilnější svm časem konce.

V prvních dvou verich poslední sloky dochází k opakování, jsou totiž identick s úvodními verši bsn. Jak strofa pokračuje, zjitujeme, že situace je jz odlin. Stále jsme nuceni váhat a podmnovac způsob nás uvádí do neurčitosti. Nemůžeme vsak řici, zdali se stále jedná o noc; ern barva se zde objevuje v jiném kontextu, kter není tolik jednoznan. Celkov obraz je opět klidn, pomal a nikam nespch, což platí pro celou sloku. Máme zde pttomn odehrávající se jev – d – jsme tedy uváděni do momentu, ale už to nn jen rychl a krtk okamžik. V zveru opět pozorujeme ukonenost, ale celou scénu ještě neopoutme. Ještě *chvíli* v jejím čase setrváme, tak dlouho, dokud bude *nebe vonět ernm tabákem*.

Nadále se budeme soustředit na aspekt prostoru. Hned s úvodním veršem se ocitáme dole – *na dn*, v blze nespecifikovanm mst. První verš se snaz zaměstnat naši představivost skrze popis zrakových vjemů, ver následující naopak popisuje vjemy sluchov, kter můžeme v mst zachytit, tvorme si tm barvitější představu o prostoru jakožto celku. Všímáme si uzavenosti, kterou zaatek vytvr, jz představa dna je představou t nejzazší časti vtho prostoru; také zde slyšíme tichou melodií banja – je na doslech, tudz nemůže být daleko. Melancholick, le utln prostor tvor i ve svetru usnjc madona. Prostor je zde zachycen z více perspektiv, ukázán více způsoby, a je tedy velice dobře pedstaviteln i se svojí atmosférou. Ke kopretinám pripodobn lucerny cel obraz osvětlují. Nsledne je nám popisován pohled nahoru. Na *aka*, kter *balancuje na visut hrazdě*. Zdola a záběru na dno msta, nsledne z detailního záběru na madonu a lucerny, se nyní zaměřujeme nahoru na aka a ocitáme se v prostoru snu. Mona i nad snem. S očekáváním akova skoku se opět upnme dolu k zemi, nejsme tam ale pln.

Zatímco v první sloce je prostor vyobrazován vertikln – až na *visutou hrazdu*, kter svisle vystavn prostor mrn narušuje –, je sloka druh pojat více horizontln. To se projevuje skrze trajektorii jízdy vlaku. Obraz vyplnuje znovu hudba; jz to nn tich melodie banja, ale potrhl melodie trubky a jejího blues. Podobne jako je tomu s popisem zvuků, popis hmatových vjemů tž napomáhá k lepšímu pedstaven prostoru – v tomto prpad jsou to schnoucí slzy, stále je tu ale prostor do jst míry abstraktn. Ona abstraktnost je narušena a výjevem aka ve vzduchu; bod mezi *nahoře* a *dole*.

Ve třetí sloce máme v úvodu detail na *ztuhlé barvy, trubku a skomírající cigaretu*. K širšímu záběru dochází až při *ránu po milování*. Tato strofa je nejkratší a prostorově nejméně naplněna. Zároveň se ale ze všech nejvíce zaměřuje na detail, je jistým pozastavením v básni.

Prostor poslední sloky je opět vertikální. Se skokem-pádem šaška jsme dole již zůstali – znovu na *dně města*. Ale postupně vystoupáme vzhůru, děšť prostor *nahoře a dole* propojuje, v závěru se již definitivně dostáváme nahoru k *nebi*, které *voní černým tabákem*. Celá strofa vertikálně vstoupá.

Ještě nám zbývá rozebrat subjekt. Lyrického hrdinu v první osobě v básni nenajdeme. Je vystavena jako popis scény či situace. Hlas vyprávění však zůstává neznámý, namísto toho se zde pracuje s evokací. Obrazy a jejich dění jsou vykreslovány a nebere se zřetel na to, *kdo* či *co* tomu tak činí.

V závěru bychom rádi shrnuli nejdůležitější body naší interpretace. Pojetí času napříč celou básní vytváří zajímavý oblouk. Zatímco úvod a závěr básně jsou pomalé, soustředěné spíše na navození atmosféry a popis obrazu, prostřední část se odehrává značně rychleji. Ano, i uprostřed si všímáme dynamických časových změn, ty mohou být zapříčiněny snem, ve kterém se báseň odehrává. Vnímání času během snění je přece jen poněkud odlišné a je naplněno větší neurčeností. V básni se vyskytují i explicitně zmíněné časové specifikace, například *duben* nebo *ráno*. Silně zde také působí očekávání a následný čas konce, ten je nejsilnější ve třetí strofě, je ale vyostřován v postupu celé básně. Oblouk neutváří pouze čas, obdobným způsobem by se dalo popsat i vystavění prostoru, ten je v úvodu i závěru vystavěn lineárně, ale dochází zde k velkému rozdílu: báseň začíná *dole*, ale její konec je již *nahoře*.

V průběhu třetí sloky též opouštíme prostor snu. Autor pracuje se subjektem jakožto s evokací – jednotlivé obrazy básně si představujeme bez toho, abychom věděli, kým nám jsou navozovány.

Zdroje:

HRABĚ, Václav. *Blues*. 2. vyd. Praha: Labyrint, 1999. 172 s. ISBN 978-80-85935-11-2.

Kateřina Nývltov, UO: 526294

- interpretace subjektu jen nahozen, navíc pozor na pojem lyrick hrdina a lyrick subjekt

- zver mel vice propojit jednotliv dilc pozorovn do nejakeho zobecnn